

2. ELS INICIS DEL CATALANISME POLÍTIC

La construcció de l'Estat liberal va aixecar a Catalunya crítiques de sectors que proposaren fórmules descentralitzadores i que culminaren en plantejaments federalistes i autonomistes.

2.1 La crítica al centralisme

- Espanya: estat liberal basat en la centralització política, econòmica, administrativa, jurídica i militar.
- Alguns sectors progressistes catalans discrepaven d'una centralització tan radical i demanaven més atribucions pels ajuntaments i diputacions.
- Bullangues (1835-1843): primera mostra de l'oposició al centralisme. Anticentralistes, federals i populars.
- Dècada Moderada (1844-1854): augment del centralisme i política d'ordre públic molt dura que va comportar la declaració de l'estat de guerra a Catalunya en diverses ocasions. Això provoca que fins i tot els sectors més moderats estiguessin descontents de les polítiques del govern central i reivindicuessin el particularisme català.

- Les primeres manifestacions del catalanisme

a) abans de 1868

no hi ha articulat cap mena de catalanisme

certes demandes de descentralització política en les revoltes populars

b) entre 1868 i 1880

aparició del federalisme: Partit Republicà Federal

repartiment del poder entre els òrgans de poder estatals, regionals i municipals

impulsa el **Pacte de Tortosa** (1869)

acord entre federalistes per construir l'Estat federal partint de l'antiga Corona d'Aragó

Catalunya, Aragó, València, Balears

2.2 El federalisme

El federalisme sorgeix durant la dècada del 1840, del republicanisme i és liderat per Abdó Terrades.

1868 Fundació del Partit Republicà Democràtic Federal (Pi i Margall), amb suport de la petita burgesia i el proletariat industrial. Gran expansió durant el Sexenni.

Marc teòric: Espanya és una nació que ha de garantir la plena participació dels ciutadans, l'exercici de les llibertats, la protecció dels drets i la igualtat jurídica. En conseqüència, l'estat federal ha de ser el resultat de la **unió voluntària dels diferents pobles o regions de la Península**.

1869 Pacte Federal de Tortosa : document per impulsar un estat federal espanyol que tingués en compte la realitat històrica de l'antiga Corona d'Aragó.

Primera República (1873) : s'intenta estructurar un estat federal i es fa un projecte de constitució federal. El seu fracàs va fer perdre influència el republicanisme.

Restauració (1874-1898): proposta d'un projecte de Constitució de l'Estat Català dins la Federació Espanyola (1883).

Divergències internes entre els federals

El Partit Republicà Federal va entrar en decadència a la mort de Pi i Margall (1901).

Caricatura de Francesc Pi i Margall a La Flaca, 1873.

- **Valentí Almirall i el Centre Català**

Valentí Almirall → personatge clau del catalanisme

les seves idees estan recollides en **Lo Catalanisme** (1886):

- Contrari al separatisme
- Catalunya representa un model de progrés per a Espanya
- Cal que tingui autonomia per poder-se desenvolupar i així poder desenvolupar Espanya

Almirall va convocar el **Primer Congrés Catalanista** (1880)

per unir totes les forces catalanistes

acords

- defensa del dret civil català
- crear una Acadèmia de la Llengua Catalana
- crear una entitat que difongués el catalanisme

CENTRE CATALÀ (1882)